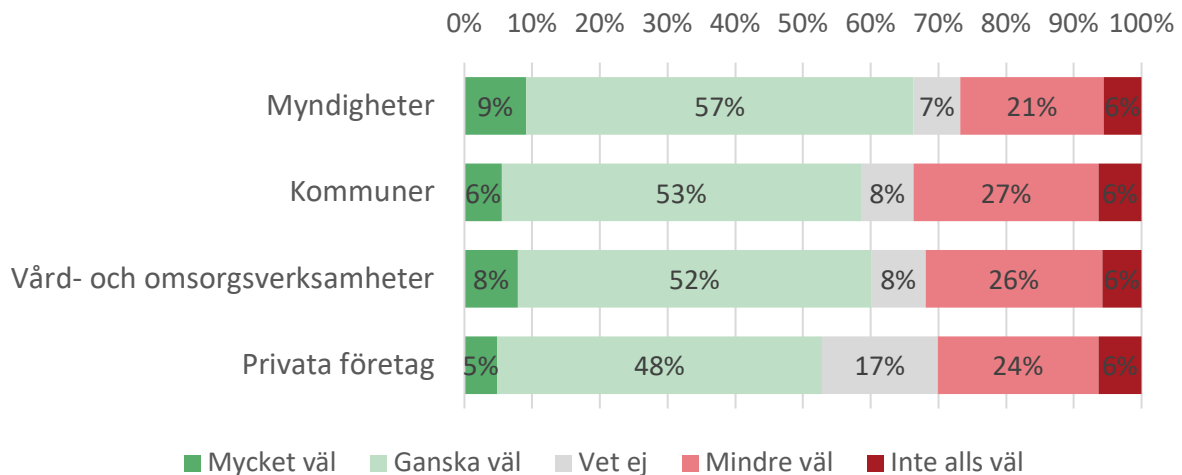

NOVUSRAPPORT: Inför stora PR dagen

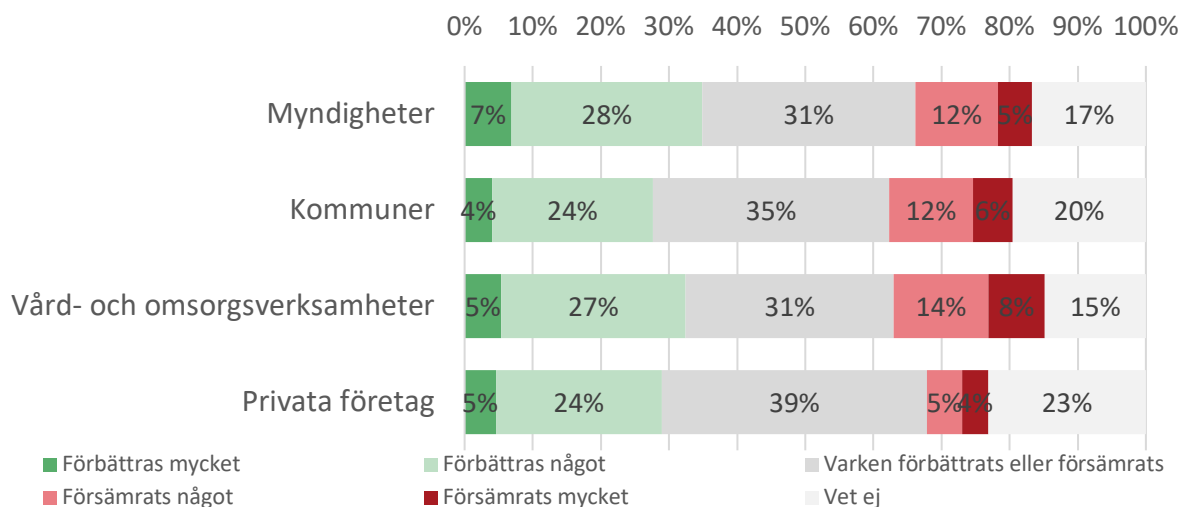
Analys och presentation av resultaten

Hur väl anser du att följande sektor möter dina förväntningar på tydlig information gentemot dig som privatperson?

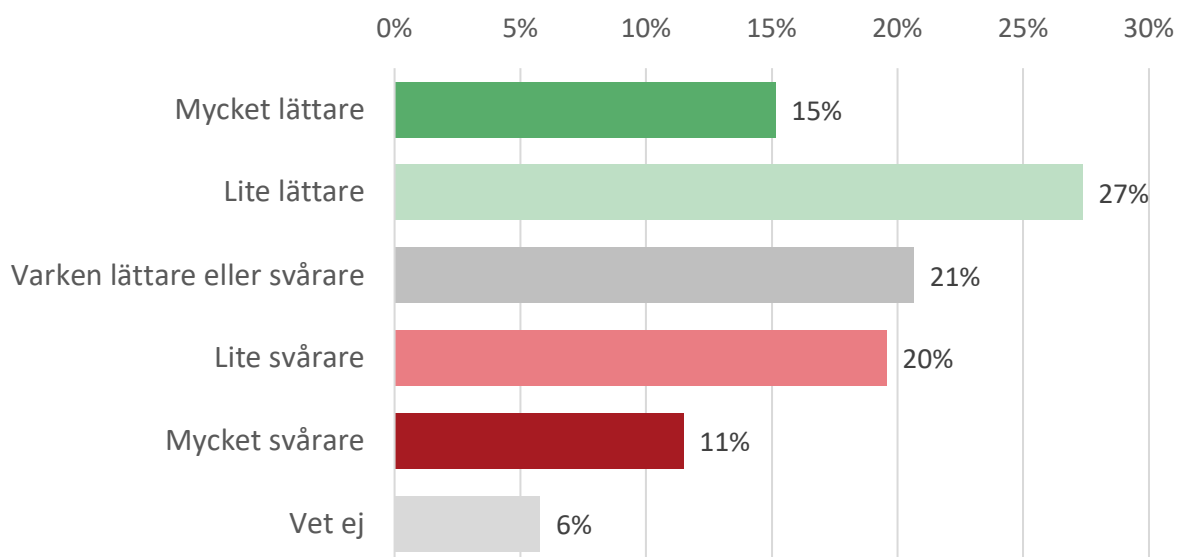
Rent generellt anser svenska folket att de flesta möter förväntningarna på en tidlig information till dem som privatpersoner. Däremot är män mer kritiska till kommunikationen från myndigheter och privata företag. Ang. myndigheter och kommuner är det lågutbildade i störst omfattning och som främst sympatiserar med SD, men här skall man komma ihåg att SD kallar jag ett "motparti" jämfört med de andra partierna som alla ändå baserar det på en ideologi om hur man skall utveckla samhället. Olika ideologier men man tittar mer framåt, men SD tittar bakåt, det var bättre förr. SD är ett parti som samlar de som är mest skeptiska till samhällsutvecklingen och hoppas att SD skall lösa problemen, men det kan räcka att de bara är nödbromsen som stoppar den negativa utvecklingen, och sedan skall de andra partierna förstå att de behöver börja lösa de problem man ser. SD har utvecklats en del, och vill ju vara mer än ett motparti, men de har ändå en stor del av sin bas i dessa bevekelsegrunder. Något som för övrigt gör det svårt för dem att bli ett "för parti" då kommer dessa "motväljare" att söka sig till ett annat parti. Ett land behöver egentligen bara ett "motparti", vilket är värt att påminna om, man kan inte konkurrera med marknadsledaren på denna punkt, utan de andra partierna måste arbeta med lösningar mer än problem.

Anser du att kommunikationen från följande verksamheter generellt har förbättrats eller försämrats de senaste 10 åren?

Om kommunikationen har blivit bättre eller sämre är lite svårare att svara på, men svenskarna lutar ändå åt att det har blivit lite bättre, men precis som den generella synen på kommunikation så är det SD sympatisören som tycker det har blivit sämre för myndigheter och kommuner. Men de som sympatiserar med V anser att privata företag har blivit sämre. Tydligt ideologiska kopplingar här som är intressanta att nämna.

Tycker du att det är lättare eller svårare att skapa sig en korrekt bild av vad som pågår i samhället idag jämfört med för 10 år sedan?

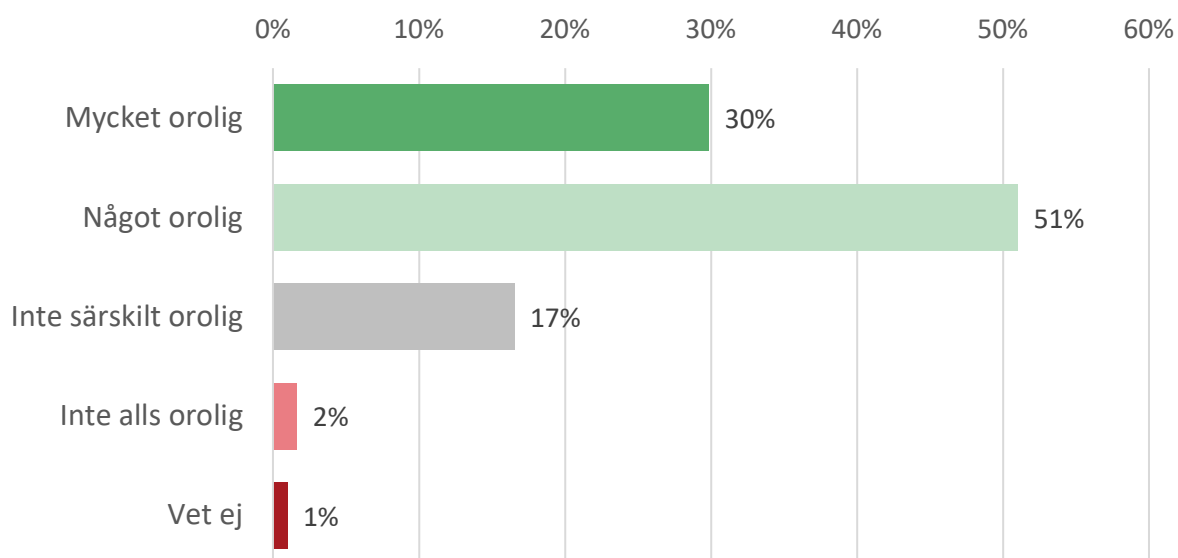

Detta är intressant, här är svenska folket splittrat, 42 % tycker det blivit lättare och 31 % tycker det blivit svårare. Män tycker det blivit lättare och kvinnor är mer osäkra, bland höginkomsttagare är de flest som tycker det blivit lättare, men bland de med universitetsutbildning är det flest som tycker det blivit svårare, (32 % lättare, 39 % svårare). Även kvinnor i de två äldsta åldersgrupperna 50-84 år upplever fler att det blivit svårare än lättare. Män i 35-49 år är det en majoritet som anser att det blivit lättare. Vad betyder då detta? Det kan finnas flera olika inverkan förklaringar. Män föredrar

binära förklaringar och handlingar. Rätt/Fel, kvinnor gör det inte alls i samma omfattning. Läger man till medias fokus på konflikter och tydliga val, ofta falska, så hamnar man lätt i en förenklad samhällsanalys som lockar män med lite lägre allmänkunskap. Enkla lösningar på svåra problem. "wikipedia logiken". Alla kan hitta fakta, men kunskap värderas inte. Antingen är det helt rätt eller helt fel. Samtidigt är det så klart inte alla män som tänker så, men om vi tittar på tendenser manligt/kvinnligt ser vi det hela tiden i våra undersökningar. Det är ingen slump att populistiska partiers största bas är män. Läger man sedan till sociala mediars algoritmer och för den delen medielogiken. Så hamnar vi i en situation där en liten grupp främst män som känner sig övergivna och oroliga som tenderar att vara den starkaste påverkanskraften i västerländsk nyhets prioritering, samt även de som lagstiftarna mest förhåller sig till.

Ett intressant exempel på hur de som känner sig mest övergivna utan att veta det får både förstärkning i sin samhällsanalys, samtidigt styr, men som också felaktigt blir "folkviljan". Där den tysta minoriteten undrar vart i hela världen det är som pågår, när både media, politiken och för den delen bilden av samhället uppfattas gå helt åt fel håll. Ingen kommunicerar till dem, eller försöker hjälpa dem att förstå och känna sig mer delaktig. Man skulle kunna raljera lite och säga att "bradley" effekten är den allenarådande kraften som förstärks. Genom att så lätt hitta fakta så försvinner vikten av den helt avgörande kunskapen som behövs för att kunna värdera den. Vilket förklarar varför de med högst utbildning tycker det är svårare att förstå samhället nu än de med lägre utbildning.

Är du orolig för att desinformation generellt lurar medborgare?

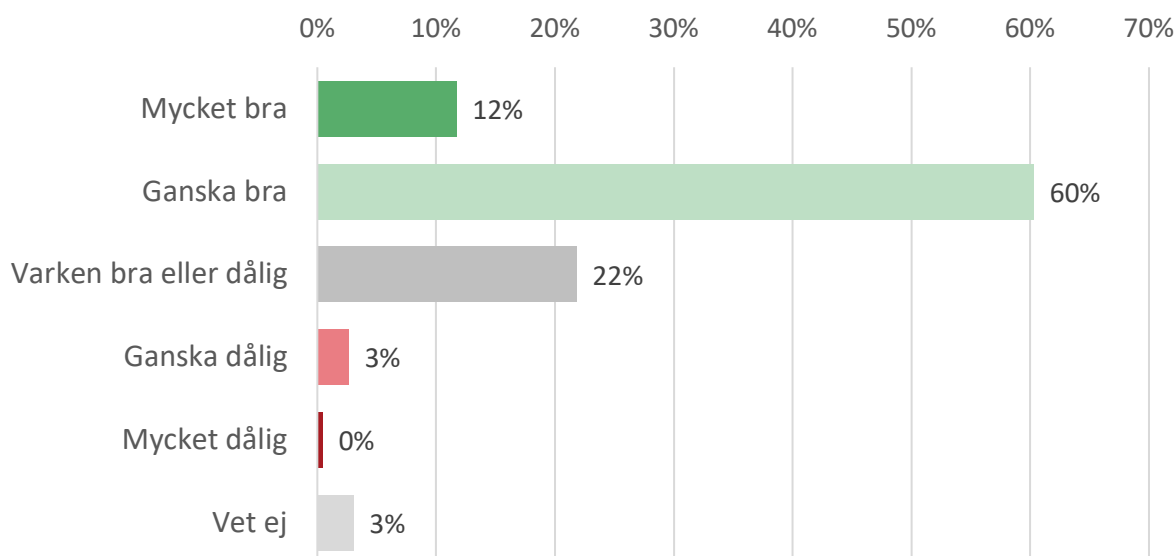

Svenska folket har fått höra hur lätt det är att luras av desinformation, det sker kampanjer om källkritik, hur lätt det är att blir lurad och hur farlig desinformation är. Man ser kanske det tydligaste exemplet i USA just nu, men sedan länge populistiska rörelser där folket röstar baserat på direkta lögn. Brexit är också ett tydligt exempel på detta. Där direkta lögn om EU och UKs kostnader blev en sanning bland många, och man trodde inte ens att Brexit skulle få de effekter som de bevisligen skulle få. Man tvingades göra falska val, "Fungerande vård eller EU". I USA i valet mellan Harris och Trump likaså. Trump gör nu exakt vad han sa att han skulle göra, och de som drabbas hårdast är hans väljarbas, plus hela västvärlden, de som gynnas är främst Ryssland, men även Kina. Det finns många exempel på detta, både i demokratiska länder, men också i ickedemokratiska där desinformation är

plattformen man använder för att legitimera sin maktposition och där man kan ändra ett land genom demokratiska val till att rösta bort demokratin och bli närmast en diktatur.

Kärnan i detta problem är ju desinformation, även om de flesta när man ställer frågan nog mer tänker på internetjättarnas algoritmer, och falska annonser. Men som vi ser i följande fråga, det är man rätt bra på att avgöra själv.

Anser du att du är bra på att avgöra om information om situationer i samhället är sann eller falsk?

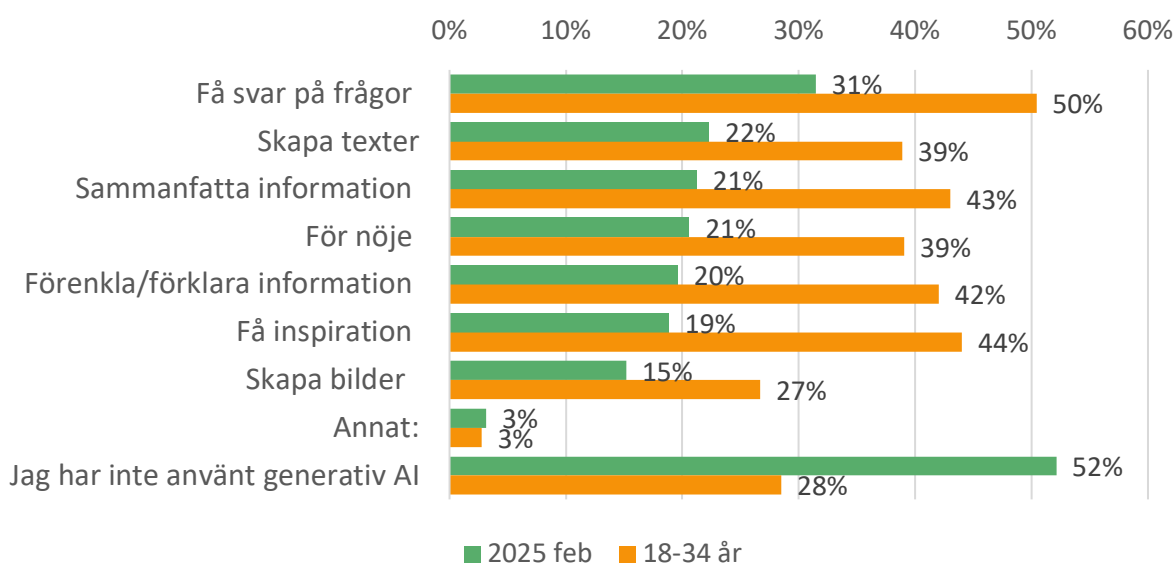
Även om svenska folket är delat kring om det är lättare eller svårare att förstå samhället, så är man inte själv särskilt orolig för att bli lurad av desinformation. Det man nog skall fundera på här är vad som är desinformation. Svenskarna har lärt sig att källkontrollera, och vi ser i många undersökningar att svenska folket har ofta en bättre bild av en samhällsfråga än vad politiker och nyhetsmedia verkar förstå. Ta klimatfrågan till exempel svensken vet att det är ett globalt problem, det behöver lösas på ett globalt plan. Sverige behöver tydligare påverka på den internationella arenan, och om t.ex inte Kina eller USA vill ändra sig så spelar det faktiskt ingen roll vad Sverige gör, eller hur mycket före Sverige är, om man inte får med sig dom. Svensken efterfrågar mer kraftfulla åtgärder från FN och EU. Men det betyder inte att svensken är klimatförnekare, utan man önskar att se att andra länder faktiskt börjar följa det föregångsland som Sverige är sedan länge vad gäller utsläppet av växthusgaser. Man tror på klimatförändringen, man är orolig för den. Men den oron dämpas inte om inte andra länder tar ett rejält kliv framåt i att sänka sina utsläpp. Det blir inte bättre heller att man sett Sverige öka sina CO2 utsläpp genom att stänga ned kärnkraften innan alternativ som inte påverkar utsläppen finns på plats. I valet mellan rädslan för en framtida miljökatastrof och den mer akuta klimatkatastrofen är det den sistnämnda man känner är det mest akuta, i ett av alla de tuffa val som behöver göras nu.

En lång utläggning om ett exempel där svensken är insatt. Samtidigt finns det många internationella exempel på hur internationell påverkan har effekt. Men den är mer subtil, och där är nog problemet mer att nyhetsmedia och politiker går på en felaktig bild av folkviljan än att folket är de som blir påverkade. Skall man effektivt påverka ett land så är det inte folket man lurar utan politiker och media som får en bild av folket som inte stämmer med verkligheten. Det ser vi på väldigt många ställen, USA, Österrike, UK man också tecken på i Sverige.

Generativ AI

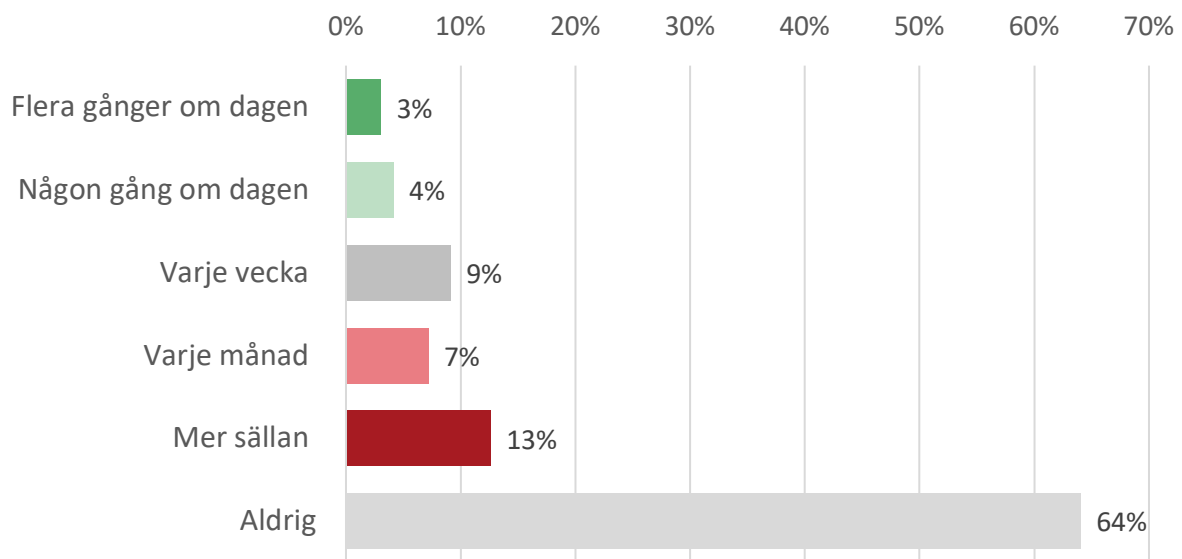
Vi ställde också några frågor om Generativ AI, ett fenomen som blev allmänt känt av Open AIs Chat GPT, och som sannolikt har den absolut största användarbasen globalt, men där det nu finns ett race från många Tech bolag att bli bäst på. Ett AI som förstår vad du skriver och säger, och kan svara på ett språk som är väldigt svårt att särskilja från en människas. En teknik som lätt kan misstolkas som tänkande, men där man inte får glömma att vi nu har en dator som kan ljuga, hallucinera, utan att skämmas totalt ändra åsikt och är lika säker på den nya uppgiften som på den förra. Inte kan räkna. Något som vi har mycket svårt att förhålla oss till jämfört med en dators vanliga själlösa beteende men som åtminstone räknar rätt. Generativ AI har samtidigt stora fördelar, men det är ju definitivt inte riskfritt.

Till vilka av följande områden har du använt generativ AI?

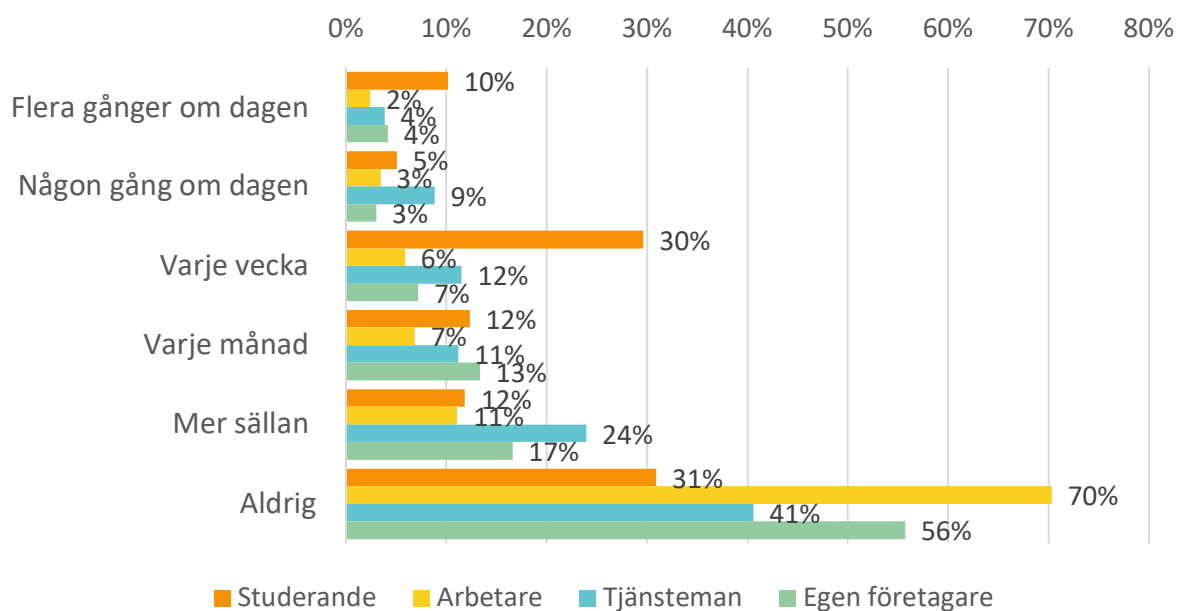
Varannan svensk använder inte generativ AI, men här är den yngre åldersgruppen intressant att titta på, där är det bara var tredje som inte använder det alls. Inte förvånande så finns det en åldersdimension i användandet. Bland de som använder det är det främst att svara på frågor, varannan i den yngre åldersgruppen och var tredje bland alla svenskar som använder generativ AI. Men det är också tydligt att man inte bara använder det till en sak, det som används i lägst utsträckning är att skapa bilder, vilket kanske inte är så förvånande, vi lever i en textbaserad värld. Även om man nog kan se att vi kommer tack vare AI också mer och mer komma till en talad värld, där realtidsöversättning kanske är runt hörnet, diktering som fungerar bra. Men de som svarar annat svarade att generera/felsöka kod och göra musik var det dom använder det till.

Hur ofta använder du generativ AI i ditt arbetsliv?

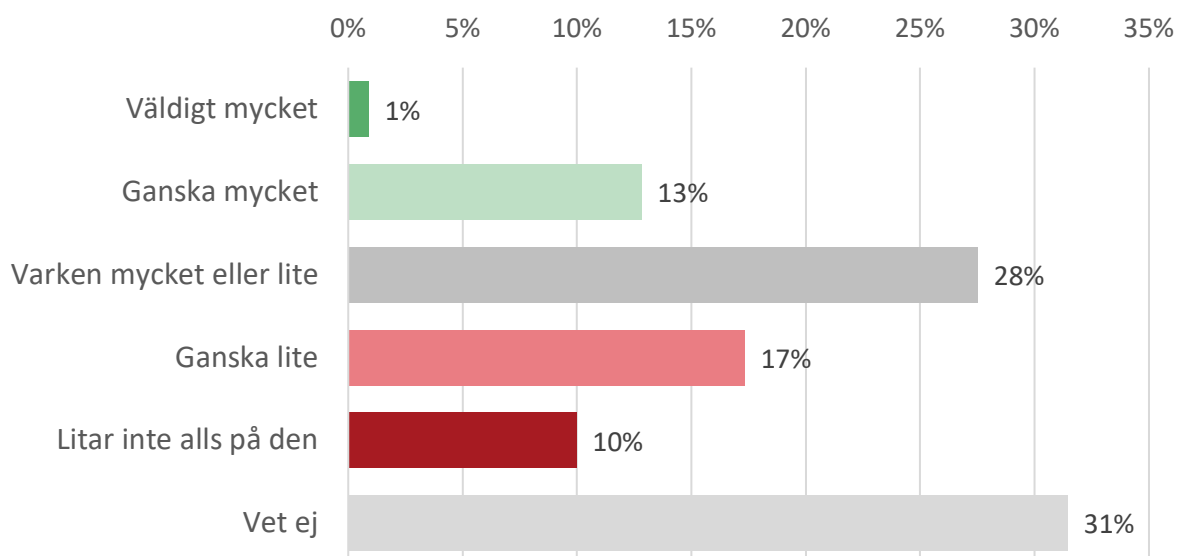
7 % av svenskarna använde generativ AI dagligen i sitt arbete. Men 64 % gör det aldrig, här skall vi komma ihåg att det ju är många som inte har ett jobb där denna tjänst har någon fördel.

Hur ofta använder du generativ AI i ditt arbetsliv?

Ca var fjärde svensk är Arbetare där är det markant färre som använder AI, lite fler är tjänstemän, där ser vi tydligt en högre andel som använder det dagligen, men absolut flest använder det i sina studier, med tanke på att AI är rätt bra på att sammanfatta texter, och kan svara på frågor om en text, så finns det ju här kanske den mest direkta vinsten, men också faran med att man får fel information eller fuskas med hjälp av AI. Samtidigt som det är tydligt att generativ AI ses som ett verktyg i studierna för 70 % av alla studerande.

Hur mycket eller lite litar du på svaren/informationen du får när du använder generativ AI?

Här kommer nog också varningsklockorna med generativ AI. Dock om man tittar på de som inte använder AI och de som gör det så är det tydligt att de som inte använder AI är det som inte litar alls på den (14 %) jämfört med de som använder AI där 0 % uppger att de inte litar alls. Även "Vet ej" är det 49 % som uppger bland de som inte använder AI, men bland de som använder AI är det 0 % som svarar "vet ej". Så det är enorma skillnader om man tittar på de som använder AI och de som inte gör det.

Bland de som använder AI är det dock fortfarande bara 2 % som litar väldigt mycket på svaren. Dagliga användare litar ganska mycket på AI, så risken att AI lurar en aktiv AI användare med hallucinationer eller direkta faktafel är nog ganska stor. Varannan AI användare varken litar eller inte litar på AI. Och 20 % litar ganska lite, ju mer högfrekvent AI användare man är desto mer litar man eller litar inte på AI. Något att följa framåt.

Torbjörn Sjöström
VD
Novus

Om undersökningen

Undersökningen genomfördes av Novus på eget initiativ 27 mars – 2 april 2025 i Novus Sverigepanel och besvarades av totalt 1005 personer och är åsiktsmässigt representativ för svenska folket i åldersgruppen 18–84 år.